

ACC. N.R M. 8167:94-184.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Carl Robert Holmgren

Härad:

Adress: Kammarevägen 3, Malmö

Socken: Malmö

Berättat av:

Uppteckningsår: 1942

Född år i

Minnestexten upptecknades från Malmö.

M.8167:94.
Från de dödas vilstad.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Endast änkam och prästen infann sig
vid begravningen.

Det var, om jag minns rätt, på sommaren år 1885, att en begravning skulle förrätta vid 2-tiden på e. m. på kyrkogården vid Förvinnagatan i Malmö. Några vänner till den avlidne - en gammal målare - hade överenskommit att horra ~~den sista~~^{honor} den sista hedersfjästen. Några samlings i sorgehuset skulle ej ske, varför dessa vänner beslutade sig för att före begravningen besöka en av stadsens restauranger för att dricka lite "gravöl", vilket varit skadet. Efterhand som det skedades försökte resumemanget om "ditt och datt" och blev allt ironigare och ironzöre. Till sist pannade den ene av dem om doras egentliga örenude. Vid 4-tiden - 1 timmar efter den uträtta tiden för begravningen - anlände de till kyrkogården och gingo bort till graven på familjegravstället. Här blev det inga hinder för dessa begravningsgäster. Ingen, varé sig präst eller andra, fanns tillställdes.

M.8167:95.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

VERSITETS
ESARKIV

✓
Man väntade en stund, men ingen ryptes till.

En av begravningsgästerna gick emellertid bort till den öppna graven och sätta den svarta kistan stående på gravbotnen - med 3 skorstar mitt på breket.

Öppetäckten gav HK anledning till undersökning eller förfråningar, och de fingo då veta att prästen var åkbar vid 2-tiden inför sig vid graven, där den döde på aftonen dagen före blivit begravd. De hade väntat både längre och väl på "vännerna".

Gentligen brast tåtanordet för dem båda. Prästen tillkallade de till prästens i - "de mands varande, byrkjogårdsvaktnäbbaren, en dödgrävar och några i närheten stående gamla gammor, varafter jordförfästningen förvättades, "processionen" förtas. Sedan gick prästen till andra närr och åkbar till sitt toruna hem.

När den utställna "processionen" erhöll dessa upplysningar, återvände de till samma restaurang och fortsatte - "gravölet!"

x

Med detta lilla minne från det gamla Malmö - ej det glada!! - avslutar jag mina tillstånd till Skånska Dagbladets Forminnesstävlan.

M. 8167:97.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Polisen avvärjde hysching
utanför rådhusrätten i Malmö.

Husbruplügare och omänsklig fosterfader.

På 1880-talet florerade i Malmö ett omfattande fosterbarnsgeschäft, vars stugor varo av mörkaste art. Det bedrevs i stor skala och gick enbart ut på att tillhöra fosterföräldrar ekonomisk vinnning, då docknot, åtskillnader i de flesta fall, de starkars barnen blev uträtta för omänsklig behandling. Men att av de huvudskäl, och i samband med hustrumisshandel, var i mamma-minne förekommit här i staden, varfors ^{det. som} f.d. röjkaptén B. Olson - infödd Malmö - gjort sig skyldig till och för vilket han blev ställd under åtal inför rådhusrätten i Malmö. O. var en förhållandevis ekonomiskt överende man, men en berärk i ordets fulaste och grövsta bemärkelse. På sin tid var han nämls full sinnar ekonomiskt intresserad i den vita slakthandeln i staden, och anbarde på de fartyg, han förd, uppträdde han hänsynstört mot be-

Z. —
M. 8167:98.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

sättningen, varför han sällan segrade med fullt hängt mänskap; vilket ofta
renderade honom biter.

I hemmet var han en grym professor mot hustrun och en fosteror, till bru-
tal och obekräckad. Under den då härjande rödhetsepидемији i Malmö blev de
båda angripna av den svåra sjukdom, där läremot mannen gick fri för den-
samma. Men äu markvärdigt förfaller det, att såväl hustrun som fosterorren,
den äldre i år gammal, kunde begå sig. Den matutlige mannen och fosterfadern
tvungade den, trots ovagluten, att utföra grova syslor. När de, utmattade ihland,
föll i lop, pishade han dem med en rotting eller sin spaterkäpp. I bostaden
fanns två garderober. Här inneslöjde han hustrun i den ena och pricken i den
andra, medan han själv utläggnade sig från hemmet och var borta hela da-
gen. Sånt upprepades ofta. Mat erhölls de ej under hans förvaro, och den
mat de mågon gång tvungades intaga, var väffor. De blev fortfarande utratta
för svält. Närja busskällspensioner erhöll hustrun aldrig.

De båda fortyns och svält föingo de båda beklägansvärda utstår en längre
tid, var ^{eller} varannan dag. Men så smänningens erhöll grannarna beträffande
på vad de längre anat. Efter att ^{ha} ^{ha} generalen ^{varit} förvisset från skrik
och mordrop ofta hördes, gjordes anmälningar till polisen, som gavha snart infam

3.

M. 8167:99

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

sig, men måste bröta upp dörren till förtäden. Inbromsa i den mötte dem först en odillig stank och omedelbara bultrinjer på båda garderoberdörrarna. Åren här måste poliserna bröta upp dörrenna. Polismännen blev strax häpna, ty ut kom mustrum till sängkampten och den lille förtären. De föllo fram-stiga på golvet. Där lågo de - nakna. Deras bläder varo dem fräntagna och givna. Bläader och andra märken efter yttre våld täckte deras propors. Magra och utsvulna. Mannen var ej anträffbar.

Först möjigt blev de ståckars ofren sätta i säkerhet, erhölla bläder och mat. Två poliskonstaplar höll vakt utanför förtäden, men obemärkts för den de väntade. Två andra poliser begav sig ut i staden på jakt efter den förrunnne. Först på kvällen då anlände han, intet annat anmärkt. Innan två minuter var de båda posteraende polismännen efter honom i trappan, varefter han belades med handbojar och fördes till polisstationen. Där blev han inrätt i arrest, i vilken han fick sitta tills på f-m. dagar därfter, då polisförfir skulle hållas. Han blev under tiden förrätt på fri fot tills vidare, men under polisvakning.

Ryktet härom spriddes med förförande hastighet. Här till bidrog huvudsakligast den då utkommande tidningen Skånes Nyheter, vars redaktör,

4. f. A. O. Wernåll, på polisburet tagit del av den upprättrade polisrapporten. Förhöret ägde rum på tisdagen och redan på onsdagens eftermiddag var rapporten klar.

Tidningen införde rapporten i sin helhet och sparade inte på rafflande rubriker. Inte var denne tidnings spridning så stor i vanliga fall, men detta nummer, ^{människor} följande med ^{sina} uppreendeväckande skildringar av människoplägarens handhögsåss fingo en strykande omräkning. Tidningsförsäljande pojkar utropade undrigheten i tidningen för att sprida den rustiga nyhetens. Skildringarna varo härsande och överträffade allt vad grammarna hade mig bekant.

vid poliförhöret uppger hustrun att varje dag har pojken fått vägra mat på 3 dygn, då polisen dratt sig in i bostaden. Båda hade trivts åta med en trädred, som användes på anträdesviset att stå i handbrytaklapp över affären m.m.

Så nätegångsdagen vid 10-tiden samlades flera hundra personer på torget utanför rådhuset, men allmänheten icke erhöll tillträde till förhandlingarna, som hölls inför bygga dörrar. Men i förmiddagen och i stora trappan samlades fullt med folk av båda könna, vilka runade på häxud mot sin åtalade. Stenar

5/

nade de sandat i sina fiktor och flera var försedda med avbrutna, råtta
så förraliga trädpennar. Vad dessa projektiles skulle användas till var ej
svart att förstå.

Röttergångsförhandlingarna drog långt ut på tiden, men de på torget för-
samlade hade en god portion tålmod med sig. När svaranden sent omidor
kom ut i förrummet, antägnade sig de där väntande och rusade ut på
torget och ropade: "Nu kommer den dj...". Strax hördes andra röp: "Stora
mannen!" "Stå ihjäl honom!" Allt åtföljt av visshinger och önskbedövande till-
skräck.

Detta observerades i närraketen, varför tjänstgörande vaktmästaren blev
tillsvidt återhålla svaranden. Polis rekvirerades, som tog vägen upp från
Hansaplanen och samma ^{väg} föltes ner. Han till sin bostad i Majors-
gatan. Om han kommit ut på torget, hade han med all säkerhet blivit
syndrad av den lokala folkhopen.

Så snart de församlade fingo vetrkap om att deras utredda offer an-
litat bakrägen för att bounna undan, marscherade dessa till Majorsgatan,
där demonstranterna partade stenar på förestånden till bostaden. En del
antägnade sig, men flerdublett nya anlöste, varför det näp intående ut. Till

6/ M. 8167:102.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

sist märte den tillhållade politihyphen föra choc mot den oroliga mänsdern
med sallar och batonger. Först vid 7-tiden på kvällen var det hela av-
slutat. Hustrun och gosson fingo bröta med lidande grannar, där de åter
höll god och starkande mat m.m. återsom erforderlig läkarehjälp och me-
dicin.

Målet utsträcktes att åter förekomma 3 veckor där efter. Men när andra
rätegångsdagen var inne och målet påspades, upphyste allmänne å-
klagaren att svaranden vid något obvakt ögonblick lyckats fåna sin
bestad redan tidigt på morgonen dagen efter zatuppträdet. Förmod-
ligen hade han rykt ur landet och tagit flyga på något längtpående far-
tug. Målet blev förskräckt rilande, men svaranden har aldrig återvänt.

Kemesis har kanske nätt honom på ett eller annat sätt i främ-
mende land.

Det blev ingen lynchning där gässen, tack vare polisens stuga
ingripande.

B.R.H.

M. 8167:103.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Malmo förska länsbibliotek.

Redan på slutet av 1830-talet visade det sig, att lärlusten bland staden borgare allt mer och mer tilltag, varför bokhandlare Bernhard Granholm beslut sig för att i stadskommunens etabliera ett länbibliotek. Den lyckliga omställningen, att Granholm var bokhandlare, gjorde att han kunde försäkra detta bibliotek med de mest värdefulla literära verk av utländska och inländska författare.

Efter ett par års tid var biblioteket betydligt utvidgat och antalet böcker närmare hundratal stigit. År 1841 vid årets slut hade förfogande Granholm över mer än 1.300 band av särskilt äldre tillfall ur bokhandelns utgångna verk, ivensom inländska pressens nyaste arbeten.

"Varje vän av lektur": framhöll Granholm i en annons i Malmö nya Allehanda för den 29 december 1841, "erbjuder härmed den största rikedom och den mängfaldigaste omväxling av goda författares arbeten".

boktryckare ol.

Under åren uppsökande i detta länbibliotek även inskriftens fram-

M. 8167:105.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Anekdoter.

som jag nära hört på ort och ställe.

"vittnesmål."

"Halta Stina", gammal känd torghandlare, var bliven frälsnings-soldat och övergivit världen, utom torghögarna, torgplatser, kunderna och intressenterna. Och sedan var det knapke inte mera kvar av den värld, hon övergivit. Hon var och förbliv agift.

En afton skulle hon vittna från plattformen. Dagligdags var hon nät ivrig i sitt samtal, och detta gjorde sig sekrå märkbart i vittnesmålet, som följer:

"Jag är så glad att jag blivit fräkt, ja så glad att jag inte kan tala om det. Men det skall jag säga er alla här försämlade, både här uppe och där nedé, att jag har fått nio räkta ungar, men jag kan försäkra er, att jag har inte haft mer än nio fara till var unge!"

Det blev en obesjadel muntrhet i salen, men på plattformen vände och vred man på sig lite var. "Brus ske bud!" och "Halleluja" utebles. Så